

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Наукова бібліотека
Одеського університету
ім. І. І. Мечникова

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО
ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р.

№ 22 (1595).

7 ЧЕРВНЯ 1985 РОКУ.

Виходить щотижня. Ціна 2 коп.

XXVII з'їзду КПРС — гідну зустріч!

СТИЛЬ РОБОТИ — В ЦЕНТРІ УВАГИ ПАРТКОМУ

Головні лозунги моменту, які треба зробити лейтмотивом наших передз'їздовських зборів, усієї підготовки до XXVII з'їзду партії, — це творча праця, єдність слова і діла, ініціатива і відповідальність, вимогливість до себе і товаришів. Приклад тут за комуністами. Необхідно більше питати з кожного члена партії за ставлення до громадського обов'язку, за виконання партійних рішень, за чесне і чисте обличчя партійця. Комуніст оцінюється за його вчинками й ділами. Інших критеріїв немає й бути не може.

(Із доповіді Генерального секретаря ЦК КПРС на квітневому (1985 р.) Пленумі ЦК КПРС).

на своєму черговому засіданні партком розглянув виконання кафедами суспільних наук рішень XXVI з'їзду КПРС і заходи по забезпеченню гідної зустрічі XXVII з'їзду КПРС (довідка — заступник голови ради кафедр суспільних наук професор М. І. Сетров).

Були обговорені також питання про роботу деканатів і партбюро механіко-математичного і юридичного факультетів по підготовці проведення літньої екзаменаційної сесії 1984-85 навчального року, а також про хід виконання критичних зауважень комуністів, зроблених на III звітно-виборній університетській партконференції, стосовно покращання роботи адміністративно-господарської частини університету.

І. НОВЕ ПОТРЕБУЄ СМІЛИВОСТІ

Як у доповіді професора М. І. Сетрова, так і у виступах присутніх на засіданні парткому товаришів було відзначено, що кафедри суспільних наук в своїй роботі першорядне значення надають удосконаленню учбового процесу і підвищенню методологічної спрямованості навчальних заходів. Доповідач вказав на окремі здобутки. Зокрема, на кафедрах впроваджена нова учбова-програмна і методична документація, розроблені методичні рекомендації по використанню матеріалів XXVI з'їзду КПРС, перероблені тексти лекцій, в яких підсилено критика сучасних буржуазних концепцій. Майже всі кафедри виконують комплексні теми, які входять у всеосяжні і республіканські плани наукових досліджень. Чотири кафедри із шести ведуть роботу по господарним темам, що відповідає настаннім потребам зближення суспільних наук з виробництвом.

Посилена ідейно-виховна робота, контрпропагандистська спрямованість учбового процесу і всіх форм ідейно-виховної роботи зі студентами.

На кафедрах розроблені плани заходів по забезпеченню гідної зустрічі XXVII з'їзду КПРС. Основна мета цих заходів — збагатити ідейний зміст навчальної і виховної роботи у вузі, сприяти посиленню зв'язків викладання суспільних наук з практикою удосконалення розвинутого соціалізму. Передбачено також зробити

більш дієвою наочну агітацію в гуртожитках, всебічно пропагувати, у тому числі серед трудящих міста і області, матеріали квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС.

Водночас партком обгрунтовано вказав на суттєві недоліки у діяльності кафедр суспільних наук. Це стосується не лише відсутності спеціалізованої учбово-методичної бази на ряді кафедр (наукового атеїзму, наприклад) і обмеженого застосування в учбовому процесі ТЗН, але й недостатнього пошуку нових методичних форм. Мало ще проводиться показових лекцій і семінарів, а обговорення відкритих завдань здебільшого носить поверховий характер.

Серйозні недоліки мають місце і в області науково-дослідної роботи кафедр. Не може не викликати занепокоєності той факт, що на кафедрах, за рідкісним винятком, неприпустимо повільно ведеться підготовка до друку наукових робіт. Не можна примиритися і з тим, що підготовка кадрів через аспірантуру ведеться недостатньо ефективно. Це стосується, в першу чергу, кафедр наукового атеїзму і наукового комунізму. Завідуючі кафедрами пустили цю роботу на самоплив і не проявляють високої вимогливості в питаннях виконання наукових планів.

Свідченням формального характеру багатьох ідейно-виховних заходів є порушення студентами правил проживання у гуртожитках, низький рівень ідейно-політичної грамотності та загальної культури деяких студентів.

В постанові парткому з цього питання викладені конкретні заходи, які повинні сприяти усуненню відмічених недоліків і забезпеченню дальшої активізації роботи кафедр суспільних наук по комуністичному вихованню студентської молоді.

В обговоренні першого питання взяли участь: проректор з учбово-методичної роботи професор Л. О. АНУФРІЄВ, який, зокрема, сказав:

— У доповіді М. І. Сетрова одностороннє висвітлена робота кафедр. В основному ми почули про те, що було зроблено. Між тим головний акцент

необхідно було наголосити на тому, чим конкретно кафедри намічають зустріти XXVII з'їзд КПРС, яким чином мають намір перебудувати свою роботу у відповідності з вимогами квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС.

На жаль, ми ще не зрозуміли духу тих змін, які відбуваються у всіх сферах нашого суспільства, і все ще не можемо вийти за межі звичної схеми.

Ми лише в своїх лекціях говоримо про те, що необхідно зробити, щоб здійснити корінну перебудову нашої економіки і при цьому нам і на думку не спадає, що ми особисто повинні зробити, щоб на новий лад перебудувати роботу кафедр суспільних наук. Оце і є формалізм, з яким ми боремося лише на словах.

Візьміть, приміром, наступну екзаменаційну сесію. Власне кажучи, вона вже розпочалась. Але де конкретна робота кафедр з цього питання? Як ми підготувалися до сесії, чи вироблені нові критерії оцінок і єдині вимоги до студентів?

Те ж саме про цільові комплексні програми, про які говорилось у доповіді в рожевих тонах. Коли ми привично себе буди самокритичними? Адже на багатьох кафедрах про ці програми навіть не згадують. А дехто їх і не брав і, я впевнений, ніколи й не розкривав.

Кафедри суспільних наук повинні стати справжніми штабами по пропаганді дійсно передового досвіду, по своєчасному впровадженню в учбовий процес нового, яке творче, а не формально відповідало б вказівкам і рішенням партії з ідеологічних питань.

Без сміливої кардинальної перебудови нашого стилю роботи ми не зможемо успішно виконувати завдання підготовки спеціалістів нового типу.

Проректор з міжнародних зв'язків доцент М. М. ЧЕСНОВ повністю підтримав думку Л. О. Ануфрієва про необхідність критично переглянути учбово-методичну роботу на всіх ділянках навчального процесу. Недоліки, про які говорив професор Л. О. Ануфрієв, мають місце і в роботі з іноземними студентами.

У зв'язку з цим деканат сподівається, що кафедри суспільних наук рішуче переглянуть свої методи роботи з іноземними студентами і більш активно будуть залучати їх до наукової творчості.

2. ПІДВИЩУВАТИ ВИМОГЛИВІСТЬ ДО СТУДЕНТІВ

При розгляді питання про роботу деканатів і партбюро механіко-математичного і юридичного факультетів у справі підготовки до проведення літньої екзаменаційної сесії 1984/85 навчального року, партком відзначив, що, незважаючи на зовнішнє благополуччя, викликає занепокоєння те, що на денному відділенні механіко-математичного факультету за II семестр пропущено близько 8 тисяч годин занять без поважних причин. Факультет підійшов до сесії, маючи боржників: юрфак — 27 (денне відділення — 1, вечірнє — 4, заочне — 22); мехмат — 95 (денне відділення — 33, вечірнє — 5, заочне — 57). Таке положення свідчить про недостатню увагу, яку приділяють деканати питанням зміцнення навчальної дисципліни. На це було вказано персонально декану мехмату М. Я. Тихоненку і секретарю партбюро факультету С. Ф. Скороходу.

Партком зажадав від усіх деканатів і кафедр прийняти необхідні заходи з метою забезпечення успішного проведення літньої екзаменаційної сесії.

3. НАКАЗ ГОСПОДАРНИКАМ

При обговоренні роботи АГЧ комуністу І. Г. Рутівському було вказано на те, що, незважаючи на певні зусилля у напрямку наведення належного порядку в роботі господарської частини, її керівництво не зробило серйозних висновків з критики на свою адресу. В роботі АГЧ продовжують мати місце відсутність принципової партійної оцінки діяльності керівників підрозділів АГЧ, що негативно впливає на стиль роботи усього адміністративно-господарського колективу.

За недоліки в організації роботи АГЧ, послаблення вимог до підлеглих проректора по АГЧ І. Г. Рутівського суворо попереджено.

Партком зобов'язав тов. Рутівського розробити і представити в ректорат до 15 червня ц. р. докладний план підготовки учбових корпусів і гуртожитків до нового навчального року. Намічені додаткові заходи з метою надання АГЧ допомоги в її роботі.

На парткомі були розглянуті також інші питання організаційської і політичної роботи та прийняті відповідні рішення.

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

Кафедри суспільних наук підводять підсумки своєї діяльності. (З засідання парткому ОДУ) — 1 стор.

Зустріч з далекою перспективою. (Про досвід кафедри адміністративного і державного права у пошуку ефективних форм підготовки сучасного юриста) — 2 стор.

Дякую за пам'ять. (Лист ветерана Великої Вітчизняної війни Олександра Спиридоновича Куденка) — 3 стор.

Увертюра до осені. (Роздуми майбутнього учителя) — 4 стор.

ЗАКЛЮЧНИЙ АКОРД

(ПОПЕРЕДНІ ПІДСУМКИ В СИСТЕМІ ПАРТІЙНОГО НАВЧАННЯ)

Завершився навчальний рік в системі марксистсько-ленінської освіти. Зараз цією формою навчання в університеті охоплено понад 2000 чоловік. Працювало 29 теоретичних семінарів для безпартійних, в яких навчалось 938 чоловік.

В системі партійного навчання діяло 17 методологічних та 9 теоретичних семінарів і чотири школи. В цілому тут навчалось 1196 чоловік.

Слухачами методологічних семінарів були 806 викладачів і наукових співробітників.

На кожному з 9 факультетів працювало 1—2 методологічних семінара, в роботі яких приймала участь більшість викладачів. Методологічними семінарами керували в основному висококваліфіковані лектори.

Заключним акордом успішного навчального року в системі партійної освіти стала підсумкова науково-теоретична конференція професорсько-викладацького складу і співробітників-слухачів методологічних і теоретичних семінарів, що відбулася в університеті 31 травня цього року.

На конференції, яку коротким вступним словом відкрив секретар парткому доцент І. І. Кондратюк, з доповідями виступили: професор О. Г. Лобунець («Квітневий (1985 р.) Пленум ЦК КПРС про актуальні проблеми соціально-економічного розвитку радянського суспільства»), доцент А. І. Балабаєв («Критика сучасних буржуазних концепцій війни і миру»), доцент В. В. Попов («Актуальні проблеми ідеологічної боротьби на сучасному етапі») і професор І. П. Зелінський («Розвиток радянської науки і науково-технічного прогресу у світлі вимог квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС»).

Всі промовці відзначали, що рішення квітневого Пленуму ЦК КПРС надихають професорсько-викладацький колектив університету на активний пошук нових засобів подальшого удосконалення учбово-наукового і виховного процесу у вузі. Найбільш гідним внеском у достойну зустріч XXVII з'їзду КПРС мають стати позитивні зрушення у підвищенні якості підготовки спеціалістів для народного господарства, освіти і культури.

ЗУСТРІЧ З ДАЛЕКОЮ ПЕРСПЕКТИВОЮ

ПОШУКИ ЗАСОВІВ ПОЛІПШЕННЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ
З ДЕРЖАВНОПРАВОВОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Успішне розв'язання соціально-економічних і науково-технічних завдань, накреслених квітневим (1985 р.) Пленумом ЦК КПРС, вимагає дальшого розширення правових засад в усіх сферах суспільних відносин, всебічного зміцнення державної і громадської дисципліни, соціалістичної законності і правопорядку, поліпшення діяльності всього державного апарату. Це висуває нові вимоги до підвищення рівня підготовки та ідейно-політичної загартованості юридичних кадрів, які посідають значне місце серед працівників державного апарату.

Чи відповідає зміст навчання майбутніх юристів у вузі сучасним вимогам юридичної науки і практики? Чи достатньо випускники підготовлені

до роботи в радянських, господарських, правоохоронних органах? Ці питання обговорювалися на II науково-практичній конференції випускників державно-правової спеціалізації юридичного факультету. Її організували виконавчий комітет Одеської обласної Ради народних депутатів і кафедра державного і адміністративного права. У конференції взяли участь випускники університету різних років — нині працівники партійного і радянського апарату, господарських і правоохоронних органів Київської, Одеської, Херсонської, Кіровоградської, Дніпропетровської, Донецької та Житомирської областей, а також викладачі і студенти юридичного факультету.

дач навів переконливі приклади, коли ефективні засоби не здійснювалися лише через відсутність спеціалістів юридичного профілю, привів дані про охопленість юридичною освітою серед працівників різних ланок апарату державного управління. Було зазначено, що юридичні вузи ще не повністю задовольняють потреби в юристах як в кількісному, так і в якісному відношенні для органів державного управління. Доповідач поділився досвідом роботи кафедри по поліпшенню підготовки спеціалістів з державно-правової спеціалізації, зокрема шляхом заключення договору про співдружність з Одеським обласним об'єднанням, ви-

сунув на обговорення ряд питань щодо розподілу і використання спеціалістів у Радах, виконавчо-розпорядчих і господарських органах.

На конференції були заслухані доповіді: завідувача організаційно-інструкторським відділом Одеського обласного об'єднання В. А. Алтухова — «Підвищення ролі місцевих Рад народних депутатів у вирішенні соціально-економічних завдань, комплексного розвитку на їх території» інструктора відділу адміністративних органів Одеського об'єднання Компартії України М. М. Лесогорова — «Формування політичних і професійно-ділових якостей працівників державної служби», заступника начальника УСБ Одеського обласного об'єднання А. О. Беседина — «Професійні вимоги до працівників органів внутрішніх справ», представника відділу юстиції Одеського обласного об'єднання Г. І. Любодєєвої — «Роль державно-правової підготовки в діяльності працівників юстиції».

Питанням науково-педагогічної діяльності випускників державно-правової спеціалізації та їх участі в пропаганді радянських права присвятили свої виступи викладач В. О. Михальов та автор цих рядків. Про те, яке значення має підготовка випускників державно-правової спеціалізації в галузі теорії та практики прийняття управлінських рішень та про форми участі спеціалістів-юристів в підготовці рішень місцевих Рад

народних депутатів розповіли доцент кафедри державного і адміністративного права А. С. Васильєв та інструктор організаційно-інструкторського відділу Одеського обласного об'єднання П. М. Федосєєв. Досвідом роботи по координації діяльності постійних комісій міської Ради, поліпшенню юридичного обслуговування діяльності виконкомів місцевих Рад, про організаційно-правові форми залучення трудових колективів до участі у зміцненні соціалістичної законності та охороні правопорядку поділилися старший інструктор оргвідділу Бердичевського міськвиконкому Житомирської області Л. П. Клименко, адвокат з м. Донецька В. П. Осокін і старший уповноважений Ленінградського РВВС м. Києва О. П. Неапов. Про деякі проблеми удосконалення судового захисту прав та інтересів радянських громадян розповів член Кіровоградського обласного суду В. І. Шишкін. Проте, яке практичне значення має соціально-психологічна підготовка випускників державно-правової спеціалізації, йшла мова у виступі старшого наукового співробітника кафедри державного і адміністративного права Ю. Л. Котляревського.

З метою пошуку більш дієвих і ефективних засобів поліпшення підготовки спеціалістів на спеціалізації серед учасників конференції було

проведено анкетування. Вже попередня обробка результатів опитування виявила ряд напрямків, з яких необхідно кафедрі сьогодні працювати: посилити практичну направленість учбового процесу, в тому числі по виробленню навичок ведення діловодства, вмінню працювати з людьми (приймом населення), готувати рекомендації по певним аспектам радянського будівництва тощо.

Учасники конференції зазначили, що нині особливого значення набувають питання удосконалення планування підготовки спеціалістів-юристів, їх раціонального використання, розробки заходів по забезпеченню ефективного розподілу молодих спеціалістів.

На конференції було прийнято рекомендації, спрямовані на поліпшення теоретичної підготовки спеціалістів на державно-правовій спеціалізації на основі глибокого втілення в учбовий процес досягнень юридичної науки і практики, передового досвіду апарату державного управління, зміцнення зв'язку кафедри з партійними, радянськими, господарськими і правоохоронними органами.

Учасники конференції з цікавістю ознайомилися з обладнанням кафедри і спеціалізованої аудиторії соціалістичного державознавства, технічними засобами навчання, оргтехнікою, відвідали музей Бойової слави Одеського університету, взяли участь в засіданні студентського клубу «Юрист 80-х: яким йому бути» при кафедрі державного і адміністративного права, присвяченому темі «Подвиг і громадянський обов'язок (Юристи в роки Великої Вітчизняної війни)».

Думка всіх була одностойною: такі зустрічі дуже необхідні як для нинішніх, так і майбутніх спеціалістів.

Б. ПЕРЕЖНЯК,
доцент кафедри
державного
і адміністративного
права юридичного
факультету.

«НЕСТАЦІОНАРНІ ЗІРКИ»

Так називалася проведена у травні в Одеському державному університеті за ініціативою кафедри астрономії міжреспубліканська студентська наукова конференція. В її роботі взяли участь понад 70 чоловік, 23 учасника приїхали на конференцію з 13 вищих учбових і наукових закладів країни. З 33 доповідей 20 були представлені гостями конференції.

Дослідженню нестационарних зірок присвятив своє життя в науці Володимир Платонович Цесевич, який завідував кафедрою астрономії і астрономічною обсерваторією Одеського університету майже сорок років. Він заклади основи спостережних і теоретичних робіт з нестационарних зірок, ним створена також школа дослідження нестационарних зірок в Одесі.

Конференцію відкрив професор Л. Д. Скрильов, який відзначив досягнення кафедри фізичного факультету ОДУ в справі підготовки виховання астрономічних кадрів.

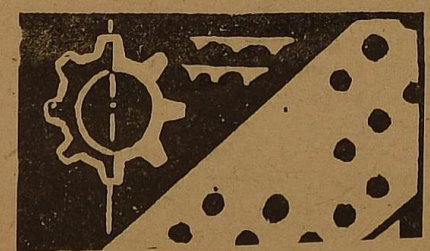
На конференції були присутні професори і доценти, наукові співробітники Одеського, Московського, Ленінградського, Харківського університетів, Херсонського педагогічного інституту, ДАО АН УРСР.

Цікавими для учасників конференції були оглядові доповіді, з якими виступили: доктор фізико-математичних наук А. В. Тутунов (Астрономічна АН СРСР, «Еволюція тісних подвійних систем»)

кандидат фізико-математичних наук А. Ф. Пугач (ДАО АН УРСР, «Зірки з неперіодичними ослабленнями блиску»), доктор фізико-математичних наук А. М. Чурепашук (Державний астрономічний інститут ім. П. К. Штернберга МДУ), «Об'єкт СС-433, новий кандидат в чорні дірки». В доповідях були визначені перспективи досліджень, конкретні наукові проблеми і шляхи їх розв'язання.

Більшість доповідей висвітлювала такі значні наукові напрямки, як дослідження подвійних зіркових систем, пульсуючих перемінних зірок, еруптивних зірок, будовання моделей зіркових атмосфер і визначення хімічного складу. Деякі роботи пов'язані із статистичним дослідженням перемінних зірок, із створенням астрономічних приладів, з чисельним моделюванням космічних процесів.

Серед кращих доповідей, відзначених на конференції, були і роботи студентів ОДУ Л. Кудашкіної, С. Коротина, Ю. Яворського. Цей успіх не випадковий. Студенти почали наукову роботу ще на першому курсі і вже мають (Продовження на 4-й стор.).

5 ЧЕРВНЯ — ВСЕСВІТНИЙ ДЕНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Чи існує екологічна криза?

АБО ДЕЩО ПРО ЯКІСТЬ МЕТОДОЛОГІЧНУ СПРЯМОВАНІСТЬ УЧБОВОГО ПРОЦЕСУ

Чи існує екологічна криза? Ще Ф. Енгельс писав: «Не будемо, однак, занадто тішитися нашими перемогами над природою. За кожен таку перемогу вона нам мстить».

Дійсно, щоденно у всьому світі вирубується тисячі гектарів лісу, відходи промислового і сільськогосподарського виробництва потрапляють у повітря, грунт, воду. Від глобального забруднення не сховаєшся, як від дощу під парасолькою.

Нещодавно газети принесли тривожну звістку: в Бразилії американські корпорації застосували дефоліанти на площі більше 2 тисяч квадратних кілометрів. В результаті загинуло 7 тисяч індіанців, знищені величезні масиви лісу. Як оцінити цей факт? З одного боку, монополії у погоні за прибутками не поразувалися з природою і не зупинилися перед людськими жертвами. З іншого боку, масштаби застосування дефоліантів можна порівняти з площами таких держав, як Гренада, Нікарагуа, Куба разом взятих.

Варварське ставлення капіталізму до природи давно всім відомо. В той же час деякі «спеціалісти» на Заході, щоб відвести від капіталізму справедливі звинувачення в цьому, пишуть про забруднення планети як начебто неминує, мало не фатальне явище, що не залежить від свідомості і волі людини.

Цій варварській «теорії» ми протиставляємо нашу гуманну соціалістичну політику

збереження природи для майбутніх поколінь.

Випускники і студенти біологічного факультету повинні не тільки добре розібратися в професійних справах, але й давати кваліфіковану відповідь підступам буржуазної ідеології у питаннях екології.

Ось чому такий великий інтерес у студентів біологічного факультету викликав спецкурс «Охорона рослинного світу» і особливо нове семінарське заняття — диспут «Капіталізм і екологічна криза».

«Культура — якщо вона розвивається стихійно, а не направляється свідомо... залишає після себе пустелю...» Цими словами К. Маркса розпочав заняття асистент кафедри ботаніки, кандидат біологічних наук С. Е. Дятлов. Плановий розвиток економіки соціалістичних країн дозволяє цілеспрямовано вирішувати не тільки соціальні, а й екологічні проблеми. Зацікавлено слухали лекцію студенти нашої групи. Група — інтернаціональна. В ній навчаються п'ять радянських, п'ять монгольських і двоє афганських студентів. І кожному хотілося розповісти про те, що робиться у них на батьківщині для охорони природи.

В Радянському Союзі, — говорить Віка Фадіна, — успішно розробляються екологічно чисті пестициди, застосування яких не відіб'ється згубно на навколишньому середовищі. Прийняті і викону-

ються постанови по охороні Байкалу, Волги, басейну Чорного та Азовського морів. Принципи турботи держави і всіх радянських людей про збереження природи зафіксовані у статті 18 Конституції СРСР.

У бесіду вступають монгольські друзі.

Відомо, — говорить Мандах, — що наступ пустелі — це страшне лихо. Проте перед вченими стоїть важливе завдання — зберегти унікальну природу пустині, якою являється Гобійський заповідник — третій по величині у світі, близько 5 млн. гектарів.

А всього в Монголії 15 заповідників, — додає Нарантуя, — і всі вони були створені за роки народної влади.

У нас в країні, — говорять афганські студенти Ареф Жамал і Хадіджа Карімі, — після перемоги квітневої революції уряд прийняв заходи по забороні безконтрольних рубок лісу. Посилена охорона Нурійського заповідника, а в майбутньому з'являться у різних частинах країни нові території, які охоронятимуться.

Пошук нових форм занять на біологічному факультеті позитивно впливає на якість студентських знань, посилює інтерес до майбутньої професії.

Т. ВАСИЛЬЄВА,
студентка V курсу біофаку.

Нам пишуть...

ДЯКУЮ ЗА ПАМ'ЯТЬ

Дорогі товариші!
Пише вам учасник Великої Вітчизняної війни Олександр Спиридонович Куденко.
Надіслали мені вашу університетську газету «За наукові кадри» від 8 лютого 1985 року, в якій вся третя сторінка присвячена пам'яті загиблих колишніх студентів Одеського університету, зокрема Миколи Васильовича Єщенка.
Його особисто я не знав, але, як виявилось, ми були з ним в одній легендарній армії, якою командував Василь Іванович Чуйков. Це — 62-а, пізніше — 8-а гвардійська армія.

79-а стрілецька дивізія, в якій воював Микола Єщенко, входила до складу 28-го стрілецького корпусу 62-ї (8-ї гвардійської) армії.

Знекровлену 79-у дивізію, яка у жорстоких боях за Голу Долину залишила половину свого складу, 21 липня 1943 року змінила наша 39-а стрілецька дивізія.

Запеклі бої в районі Голої Долини точилися до 23 серпня 1943 року. Скільки полягло там нашого брата, але ми вистояли і погнали фашистську нечисть геть з нашої землі.

Саме 23 серпня мене тричі поранило і до того ж ще й контузило. Товариші вирішили, що мене вбито. Армія пішла вперед, а тих, хто залишився на полі бою, збирали, щоб заховати у братських

могилах. Ховали нас у вирвах від бомб. В одну з таких могил разом з чотирма воїнами поклали і мене. Коли вже наполовину засипали нас землею, я опритомнів. Так я вперше обманув смерть. Видно, така була моя доля солдатська. Мені до цього часу бачаться уві сні ті жахливі хвилини поединку зі смертю.

А матері відправили похоронку. Другу похоронку на мене отримала вона в 1944 році. Вже після форсування Дніпра в січні 1944 року мене поранило в голову. Три з половиною місяці пролежав у госпіталі, але смерті не дався. А далі, як говориться у пісні, «Пол-Европы прошагали, полземли».

Був учасником звільнення Румунії, Болгарії, Югославії, Албанії, Угорщини, Австрії. Закінчив свій бойовий шлях на австро-італійському кордоні в Альпах.

Пішов на війну добровольцем, в 1944 році, коли мені виповнилося 16 років.

15 січня 1984 року виступав по Республіканському телебаченню, розповідав про бої в Голій Долині. Саме цю передачу дивилася Зінаїда Парфенівна Суранова, яка звернулася до мене з проханням допомогти розшукати могилу, в якій було поховано Миколу Васильовича Єщенка.

В день святкування 40-річчя звільнення Одеси я привіз

Зінаїді Парфенівні документи про захоронення Миколи в селі Долина.

А в селі Шевченково Харківської області на одній із меморіальних стел вибито і моє прізвище. Правда, тепер проти нього стоїть зірочка. Це означає, що солдат живий і трудиться на благо Вітчизни. Вибачайте за багатослів'я, але хочу ще додати, що в цьому році у мене подвійний ювілей. Ми з Перемогою відсвяткували 100 років. Перемозі — 40 і мені — 60!

Дякую вам сердечно за пам'ять про полеглих героїв і бажаю щастя і миру, щоб ніколи не було війни.

З повагою Олександр Куденко, інвалід Великої Вітчизняної війни.

м. Харків.

НЕСПОКІЙ ЇЇ ДУШІ

Якби спитати у доцента Марії Вільгельмівни Домбровської, що найбільш пам'ятним вважає вона в своєму житті, мабуть, розгубилася б. Адже все пам'ятне, бо пережите разом з народом, вистрадане серцем.

Хіба може вона забути, як у 1936 році вступила до комсомолу? До лав Комуністичної партії її прийняли у 1944 році, коли до Великої Перемоги залишились лічені місяці.

Асистент кафедри фізіології рослин М. В. Домбровська ні на одну мить не розлучалась з університетом в роки війни. Було голодно. Та про труднощі якось не думалося, бо у всіх було одне бажання — робити все необхідне для фронту, для розгрому ненависного ворога.

Наполегливо працювала над дисертацією. Вірила: прийде час і результати її наукових дослідів стануть у пригоді в сільському господарстві.

Добрим словом завжди згадує вона академіка АН УРСР Н. Г. Холодного, професорів Ф. М. Породка, Г. А. Боровикова, С. І. Лебедева, Г. В. Ткаченка та багатьох інших.

Її роботи з фізіології цитрусових, виконані разом з доцентом І. А. Власенко, зокрема, по вивченню фейхоа, міндалю, інжиру та інших субтропічних рослин, дозволили селекціонерам вирощувати ці примхливі культури в райо-

нах з холодним кліматом. Хіба це не радість?

Але найбільшу насолоду Марії Вільгельмівни приносить робота і спілкування з молоддю. Три медалі, грамота Міністерства вищої спеціальної освіти УРСР, Почесна грамота Центрального райкому Компартії України та багато інших грамот — ось свідчення її сумлінної і самовідданої роботи як ученого-викладача, потім у різні роки члена парткому ОДУ, секретаря партбюро факультету, члена ради ветеранів комсомолу університету, наставника академгрупи. Та хіба можна перелічити її численні обов'язки і громадські доручення?

Якби студентам чи викладачам довелося відповідати на запитання анкети про характерні риси в особі і діяльності Марії Вільгельмівни Домбровської, я впевнена, що всі, незалежно один від одного, написали б: «Наполегливість і вимогливість, доброзичливість і принциповість, вміння організувати роботу і залучити до неї молодь».

Така вона, активістка з майже 50-річним комсомольським стажем, серце якої ніколи не знає спокою.

С. КОВАЛЕНКО,
доцент, член партбюро біофаку.

ВІДГУКНІТЬСЯ,

ВETERАНИ!

Дорога редакція!

Пише вам випускник Одеського університету 1971 року. Працюю учителем в Херсоні. На протязі багатьох років займаюсь розшуком учасників бойових дій за Херсон і Перекоп. Як відомо, в битві за Перекоп особливо відзначилися воїни 2-ї гвардійської армії і 2-го гвардійського механізованого корпусу.

Ми з учнями зібрали багато листів-спогадів від учасників боїв за Херсонщину, штурму Перекопа, форсування Сиваша, а також листів від учасників звільнення Бол-

гарії, Угорщини, Чехословаччини.

Охоче надам зібраний матеріал для наукової роботи викладачам і співробітникам рідного університету. Просимо відгукнутися всіх учасників боїв за Херсон і на Перекоп, написати по можливості докладніше і вислати на адресу: 325002, м. Херсон-2, вул. Чорноморська, 8-а, вечірня середня школа № 9, пошукова група «Зв'язкові історії».

А. ЦІТРОН,
учитель-краснавець, керівник групи червоних слідопитів.

ПІСНІ ЗАЛИШИЛИСЯ В СЕРЦЯХ

Закінчується ще один навчальний рік. Першокурсників чекає дуже цікава і корисна практика по збиранню народних пісень, частівок, прислів'їв.

І згадалася мені наша практика після першого курсу...

Село Матроска Ізмаїльського району. Саме сюди приїхала група першокурсників університету, щоб зібрати нові фольклорні матеріали. Пам'ятаю, яке розчарування нас чекало. Мешканці села, зайняті на сільськогосподарських роботах, відмахнулися від нас, як від надоїдливої мухи. Не до пісень було їм у той гарячий час.

Якось милолиця жінка доброзичливо порадила: «А ви,

дівчата, приходьте до нас у неділю, коли люди трохи впрацюються з роботою».

Справді, теплою і сердечною була наша друга зустріч. Вказали нам на літніх колгоспників, які знали багато старовинних пісень.

Зібралися ми в хаті у тітки Одарки, яку знало і поважало все село за її добре серце і веселу вдачу. Хлібосольна господиня накрила стіл білою скатертиною, почала від душі частувати усякою всячиною. Не забарилися і сусідки. Загомоніли в хаті, як на ярмарку. А потім все стихло і раптом хтось заспівав. Один, другий, третій голос підхопив чарівну мелодію і полилась пісня, якої ні

я, ні мої подруги ніколи не забудемо.

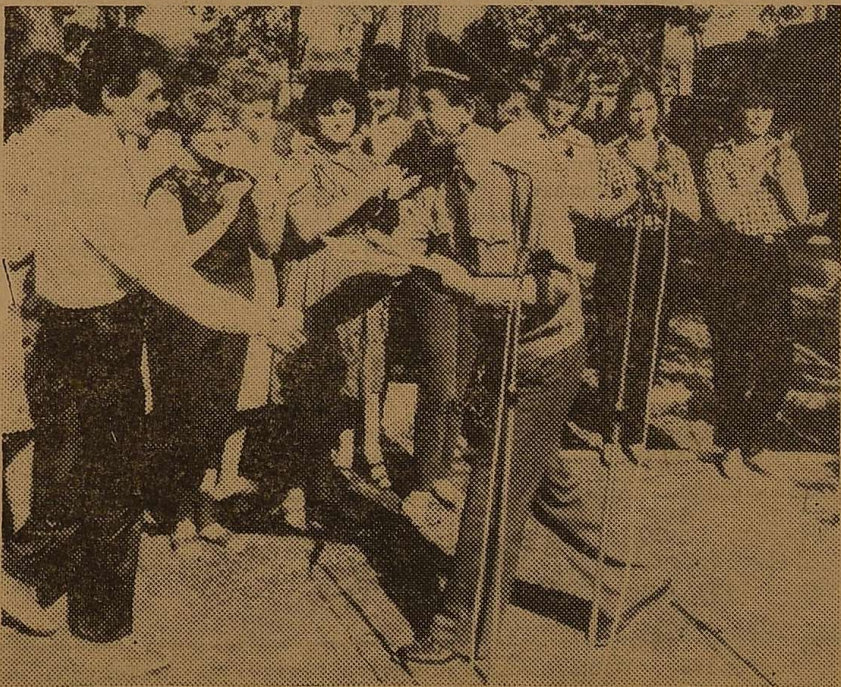
Скільки гарних народних пісень почули ми від колгоспниць М. Москалюк, О. Дупан, Д. Сидоренко, О. Гончаренко, Я. Квітки, Н. Серебійченко. Не помітили навіть як смерклося і глянули зорі на притомлене село.

Так заздрю я першокурсницям, які дуже скоро будуть мати змогу відчутти незрадливу душу істинної народної пісні.

К. ЗАБЛОЦЬКА,
студентка II курсу філфаку, випускниця Одеського університету робкорів.

ФОТОРЕПОРТАЖ

В ГОСТЯХ У ПРИКОРДОННИКІВ

Напередодні Дня прикордонника Одеський обком ЛКСМУ провів у рамках тижня прикордонних військ агітпробіг по заставах. В ньому прийняли участь колективи художньої самодіяльності університету: ансамбль політичної пісні, жіночий вокальний ансамбль народного хору університету «Українська пісня» та ансамбль сучасного танцю механіко-математичного факультету.

За п'ять днів студенти дали для прикордонників тринадцять концертів.

Свою програму представники університетської художньої самодіяльності присвятили 40-річчю Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні та XII Всесвітньому фестивалю молоді і студентів у Москві.

НА ЗНІМКАХ: прикордонники у дозорі; представник однієї з застав дякує художньому керівнику самодіяльності університету В. Юсіму за концерт.

Текст і фото І. МОСКАЛЕНКА.

УВЕРТЮРА ДО ОСЕНІ РОЗДУМИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ

«ЖИТИ ЖИТТЯМ
КЛАСУ...»
(З анкети).

Якими ви уявляєте собі сучасного класного керівника? «Таким, щоб пам'яті про нього залишалася на все життя». Так відповів на запитання учень десятого класу. Ось що написав восьмикласник: «По-перше, щоб це був молодий чоловік, який міг би з нами проводити час, ходити в походи, на екскурсії».

Проблема залучення до школи чоловіків стоїть давно і гостро (допомогти вирішити її повинна реформа школи). Хто ж такий класний керівник? «Це повинен бути не просто керівник, а справжній старший друг, до якого можна звернутися за допомогою у важку хвилину, за порадою з будь-якого питання...» (Л. Коневіцька). «Класне керівництво, на мою думку, — це не тільки контроль за дисципліною і відвідуванням занять, скільки виховання в шкільній обстановці. Вдома — сім'я. В школі в першу чергу — класний керівник і колектив» (О. Корієнко).

З того часу, коли я закінчив школу, у мене залишився добрий спогад про класного керівника Ірину Трохимівну Захарову. І навіть зараз ми, випускники 10-В класу, приходимо до неї за порадою, просто поговорити, привітати зі святом, а це, здається мені, найвища нагорода для вчителя, класного керівника, людини, яка робить все для досягнення взаєморозуміння, любові між класним керівником і класом.

Побільше б таких — улюблених. Сучасний керівник класу, дійсно, завантажений вирай. Часом ті папери, звіти, плани відривають його від головного, для чого він є, — виховання. «Я звільнилася б класного керівника від звітності (паперової), побічних справ і господарських шкільних турбот, від багатьох засідань, конференцій, нарад... Класний керівник, одержав би можливість не тільки більше, а й ширше спілкуватися з вихованцями...» — пишуть батьки, і в цьому є свій резон. З іншого боку, класний керівник повинен розумно втручатися в життя класу, бути одним з ним цілим, але й не наві'язувати своїх рішень, «надавати самостійність та ініціативу учням» (вважає сім'я Гайдар-Мерцалових).

З цим теж не можна не погодитися. Бо часом класний керівник підміняє ініціативу дітей, намагаючись по-статі перед ними «генератором ідей», але ж не всі ідеї вчителів до душі учням. Можливо, тому, в багатьох анкетах школярі мріють про день самоврядування? Хочу навести приклад з свого невеликого досвіду. Після восьмого класу я відпочивав у піонерському таборі «Дружний» під Москвою. У кожній зміні був запланований «День піонера»: старші загони (1-2) розформовувались, хлопці й дівчата займали в молодших загонах пости піонервожатих, керівників гуртків, старшого піонервожато-го, начальника табору тощо. І це було не тільки веселе свято самоврядування, а й серйозна перевірка на зрі-

лість майбутніх повноважних громадян нашої країни. І ми сповна виправдали довіря керівництва табору. Крім того, ми мали можливість впритул зіткнутися з характером роботи усього персоналу, починаючи від начальника і закінчуючи прибиральницею, і намагалися допомогти їм, не підвести. Подумати над цим варто, і, крім того, ризик — благородна справа, хоча особливого ризику я тут не бачу.

Жити заради дітей, заради їх щастя, часом жертвувати собою, віддавати себе повністю, до останку, співпереживати, бути спільником — ось великий обов'язок класного керівника, але не кожен здатний на це піти.

«Сучасний класний керівник, на мою думку, — це чуйна і добра людина, яка живе життям класу, знає характері своїх учнів, а значить, має ключ до кожного з них. І звичайно, сучасний керівник, як вчитель, повинен відмінно знати свій предмет, а може навіть і більше», — так пише одна з учениць 9-го класу.

НАУКОВА ПРЕЛЮДІЯ

Активно пройшла на біологічному факультеті 41-а звітна студентська наукова конференція, присвячена 40-річчю Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні. Засідання проходили в трьох підсекціях: проблеми екології, охорони і раціонального використання біологічно-активних речовин, проблем ботаніки, генетики і мікробіології.

Протягом двох днів було заслухано 55 доповідей як наших студентів, так і гостей з Новосибірська, Харкова, Кишинева.

На рішення питань, які ставит перед біологічною наукою Продовольча програма СРСР, були спрямовані дослідження студентів В. Фадіної, Л. Мандах (МНР). Вивчення агрокультури в умовах зрошуваного землеробства присвячено дослідження студентки І. Доренко.

Значне місце на конференції зайняли повідомлення про вивчення біології і охорони організмів, що мешкають в Чорному морі. З цих питань виступили студенти С. Писка, Меліяна (Кишинев), Л. Ряс-

кова. Студенти, що спеціалізуються на кафедрі зоології хребтних тварин і про свої орнітологічні дослідження, за результатами яких вже зараз підготовлені рекомендації для упровадження в практику.

Зацікавили присутніх і доповіді студенток О. Балакіної, А. Григорян, Л. Сурмач, присвячені вивченню обміну деяких вітамінів та їх синтетичних похідних в організмі, а також доповіді групи студентів-фізіологів з проблем міжнейронних взаємовідносин. На республіканському конкурсі наукових студентських робіт дві роботи біологічного факультету нагороджені дипломами Міністерства УРСР. За результатами проведеного вузівського туру олімпіади «Студент і науково-технічний прогрес» переможці Д. Тищенко та О. Балакіна нагороджені грошовими преміями і рекомендовані до республіканського туру олімпіади.

Декан біофаку, доцент

В. КОВАЛЬ,

науковий керівник НСТ біофаку доцент С. ПЕТРОВ.

«НЕСТАЦІОНАРНІ ЗІРКИ»

(Закінчення).

Початок на 2-й стор.)

Цьому є свій резон. З іншого в своєму доробку науковці статі. Кращими серед доповідей гостей конференції визнані роботи С. Мілютикової і А. Дьякова (Ленінградський університет), Д. Ляшко (Симферопольський університет), А. Лекомцева (Ленінградський політехнічний інститут), Ю. Круглого (Харківський університет), К. Буганова (Херсонський педагогічний інститут), Г. Юрчишина (Львівський університет).

Конференція «Нестационарні зірки» стає традиційною і цього разу всі її учасники висловили думку, і надалі раз в три роки проводити на базі Одеського університету Всесоюзну студентську наукову конференцію «Нестационарні зірки».

В. КАРЕТНИКОВ,

доцент, зав. кафедрою

астрономії,

І. АНДРОНОВ,

кандидат фіз. мат. наук,

відповідальний секретар

конференції.

спорт

ПЕРЕМОЖЦІ

З АКИНЧИЛАСЬ першість вузів міста з футболу. Першими знову стали спортсмени університету. Шлях до фіналу був не з легких. Наші футболісти завдали поразки командам медичного, сільськогосподарського, гідрометеорологічного, політехнічного інститутів, технологічного інституту, холодильної промисловості. Зіграла в нічию з

командою технологічного інституту харчової промисловості. Особливо важкими були зустрічі з командами політехніків та харчовиків.

Зустрічі між футбольними командами університету та інженерно-будівельного інституту завжди проходять в гострій напруженій боротьбі. Цього разу суперники зустрілись у фіналі. Зустріч розпочалась з

взаємних атак. Кожна команда прагнула якомога швидше добитись успіху. Чітка гра в захисті і вдалі дії в нападі дозволили нашій команді захопити ініціативу. Рахунок був відкритий вже у першому таймі. Спочатку капітан команди Володимир Герасимчук, потім Сергій Бабаков, Ілля Чулак добились успіху. Матч закінчився з рахунком 4:2 на ко-

ристь команди університету.

Перемога команди виявилась цілком закономірною. Наполегливість в тренуванні, взаємодопомога, постійний шлях до підвищення майстерності стали запорукою успіху.

Цей матч був особливо відповідальним для студентів — п'ятикурсників В. Герасимчука, І. Мулика, К. Ткача, В. Недолуженка, А. Приміського, адже вони в останнє вийшли на поле у складі збірної університету. І прощальну зустріч хлопці провели блискуче. Естафету майстерності прийняли від них молоді футболісти С. Суровцев, І. Чулак, С. Бабаков, які, нещодавно виступаючи в складі збірної ДСТ «Буревісник», разом зі своїми старшими товаришами по команді вибороли Кубок області серед спортивних товариств. Приємно й те, що дебютант команди Ілля Чулак став кращим бомбардиром команди.

Команда вдячна своєму тренеру — майстру спорту СРСР О. Ф. Попічко, — який згуртував команду, віддавши їй багато сил і вміння.

На футболістів чекають нові випробування. Восени наші гравці візьмуть участь у першості МВССО з футболу в місті Донецьку. То ж побажаємо нашим хлопцям нових звершень, нових перемог!

С. ЖАРУК,

студент V курсу філфаку.

На знімку: збірна команда університету з футболу: стоять — Ю. Яворський, В. Герасимчук, В. Марущак, В. Недолуженко, В. Баянський, А. Приміський, В. Вигоняйло, К. Ткач; сидять — І. Чулак, В. Моновицький, М. Максимичев, С. Суровцев, В. Мунтян.

Фото І. МОСКАЛЕНКА.

МО-ЛОД-ЦІ!

У травні в Кривому Розі, пройшли змагання з легкої атлетики на Кубок України. В змаганнях прийняли участь кращі легкоатлети університету.

Наші спортсмени показали хороші результати. Студентка III курсу історичного факультету, майстер спорту СРСР А. Юрченко у бігу на 200 м зайняла перше місце з результатом 23,4 сек і установила новий рекорд Української ради ДСО «Буревісник». В змаганнях у бігу на 100 м в наполегливій боротьбі з кращими легкоатлетами України вона була друга. Студент підготовчого відділення Р. Біншин взяв участь у всесоюзних змаганнях у місті Сочі, де у бігу на 1500 м установив новий рекорд Української ради ДСО «Буревісник». З хв. 46,94 сек.

Зараз збірна команда університету з легкої атлетики готується до чемпіонату країни серед кращих легкоатлетів вузів. Змагання будуть проходити в Полтаві. Цього року студентам університету доведеться відстоювати звання чемпіонів.

І. АКАВИСОН,

старший викладач ка-

федри фізичного вихо-

вання, тренер збірної

команди університету

з легкої атлетики.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24.

ДЗВОНІТЬ:

телефони: міський 23-84-13, внутрішній 841 (з міста 206-841).